

LUYỆN TẬP VỀ CÁC KIỂU VĂN BẢN VÀ PHƯƠNG THỨC BIỂU ĐẠT

KẾT QUẢ CẦN ĐẠT

- *Nắm vững và lí giải được đặc điểm của các kiểu văn bản và phương thức biểu đạt đã học.*
- *Thấy được tác dụng của sự kết hợp các phương thức biểu đạt trong một văn bản.*

1. Hãy dẫn ra sáu ví dụ để minh họa cho sáu kiểu văn bản đã học. Chỉ ra phương thức biểu đạt chính mà người viết đã dùng trong mỗi ví dụ đó.

2. Xác định kiểu văn bản cho mỗi đoạn trích sau và nêu lí do vì sao gọi tên kiểu văn bản như thế.

Đoạn 1 :

Dàn dây là một nhạc cụ họ dây, chỉ gảy. Xưa kia chỉ dùng đệm cho hát à dào⁽¹⁾. Dàn có bâu cộng hưởng hình thang, dây lớn khoảng 25 cm nằm phía trên, dây nhỏ khoảng 22 cm nằm phía dưới, hai cạnh bên khoảng 35 cm, dày 7 - 9 cm. Mặt dàn bằng gỗ xốp, thường là gỗ cây ngô đồng, còn gắn thêm mảnh gỗ hình chữ U có lỗ để mắc gốc dây dàn. Cân dàn dài khoảng 1,2 m, gắn 10 - 12 phím gọt bằng tre. Dàn dây có ba dây bằng tơ xe, cách nhau một quãng bốn, ứng với nốt son-đô-pha. Tiếng dàn ấm, dịu và đực, đi với giọng nữ kết hợp tiếng phách tre hài hòa, có khả năng thể hiện những cung bậc tình tế của tình cảm.

(Từ điển bách khoa Việt Nam, tập I,
NXB Từ điển bách khoa, Hà Nội, 1995)

Đoạn 2 :

Âm nhạc là một nghệ thuật gắn bó với con người từ khi lọt lòng mẹ cho tới khi từ biệt cuộc đời. Ngay từ lúc chào đời, em bé đã được ôm áp trong lời ru nhẹ nhàng của người mẹ. Lớn lên với những bài hát đồng dao, trưởng thành với những điệu hò lao động, những khúc tình ca vui buồn với biết bao sinh hoạt nghệ thuật ca hát từ thôn xóm đến thành thị. Người Việt Nam chúng ta cho tới lúc hết cuộc đời vẫn còn tiếng nhạc vắng theo với những điệu hò đưa linh hay điệu kèn đưa đám.

(Phạm Tuyên, Các bạn trẻ đến với âm nhạc,
NXB Thanh niên, Hà Nội, 1982)

Đoạn 3 :

Gân trưa ông tôi tự đứng dậy đi men ra ngoài ngồi vào một cái chõng tre đặt bên máy thau nước. Mẹ tôi cầm gáo từ từ giội, cũng có thể nói là tắm nước lên khắp bờ vai và lưng ông, tắm lưng đóng vảy bóng như phủ bìng sáp, cũng không biết nên hiểu đây là do tuổi già hay do ông lười tắm, vốn là một người ngại cả trời nóng, ngại cả trời rét, ông ít đi ra khỏi nhà, càng ít động đến nước và lửa. Nước trôi tuôn tuột từng gáo, từng gáo, cái vỏ muốp được kì thật mạnh vậy mà vẫn

(1) *Hát à dào* (còn gọi là *hát ca trù, hát cô đầu*) : một loại hình ca hát truyền thống của Việt Nam xuất hiện từ thế kỷ XV, có quá trình phát triển lâu đời qua các môi trường khác nhau : cửa đình, cung đình, ca quán, đình đám... Loại ca hát này có nhiều lán điệu, diễn viên thường là nữ, có nhạc công đệm đàn dây và có người đánh trống chầu.

trượt đi, mẩy lẩn tối ngã dài dài, tẩm lưỡng nhẫn như da rắn không thấm nước làm tôi hoang mang vì thấy mình bất lực, còn ông tôi thì cười khò khè...

(Đỗ Chu, *Mảnh vườn xưa hoang vắng*,
NXB Tác phẩm mới, Hà Nội, 1989)

Đoạn 4 :

... Để thiết thực chào mừng Ngày Nhà giáo Việt Nam 20 - 11, hưởng ứng đợt thi đua làm nhiều việc tốt do nhà trường phát động, trong tháng 11 vừa qua, lớp 10B đã có nhiều hoạt động đạt kết quả tốt, cụ thể là :

a) Về học tập : Cả lớp có sáu mươi hai tiết học được xếp loại tốt với chín điểm 10, mươi sáu điểm 9, trong đó bạn Lê Văn là người đạt nhiều điểm 9 và 10 nhất ; trong số bốn mươi lăm bạn chỉ còn hai bạn bị điểm dưới trung bình.

b) Về kỷ luật : Không bạn nào đã học muộn, không bạn nào bị thầy, cô giáo nhắc nhở trong tiết học, không xảy ra điều gì ảnh hưởng tới việc học tập của lớp.

c) Về lao động : ...

d) Về các hoạt động khác : ...

Đoạn 5 :

*Nay xa cách lòng tôi luôn tưởng nhớ,
Màu nước xanh, cá bạc, chiếc buồm vôi.
Thoáng con thuyền rẽ sóng chạy ra khơi,
Tôi thấy nhớ cái mùi nồng mặn quá !*

(Tế Hanh – *Quê hương*)

Đoạn 6 :

- Trời ơi, chỉ còn có năm phút !

Chính là anh thanh niên giật mình nói to, giọng cười nhưng đầy tiếc rẻ. Anh chạy ra nhà sau, rồi trở vào liền, tay cầm một cái l่าน. Nhà họa sĩ tắc lưỡi đứng dậy. Cô gái cũng đứng lên, đặt lại chiếc ghế, thong thả đi đến chỗ bác già.

- Ô ! Cô còn quên chiếc mì soa đây này !

Anh thanh niên vừa vào, kêu lên. Để người con gái khỏi trở lại bàn, anh lấy chiếc khăn tay còng vo tròn cắp giữa cuốn sách tôi trả cho cô gái. Cô kĩ sư mặt đỏ ửng, nhận lại chiếc khăn và quay vội đi.

(Nguyễn Thành Long – *Lặng lẽ Sa Pa*)

3. Viết một đoạn văn phân tích vai trò và tác dụng của các yếu tố miêu tả trong việc thể hiện nội tâm nhân vật Thuý Kiều qua đoạn *Kiều ở lâu Ngưỡng Bích* (trích *Truyện Kiều* của Nguyễn Du).